

հասցրեց հայկական թատրոնը մի խումբ վերին աստիճանի անթատրոնական կապիտալիստների կառավարութեանը 1893/94 թվականին:

Մենք կարող ենք ուրեմն համարձակ ասել, որ «թատրոն»-ի հրատարակիչը մեր բեմին բաական մնասել է նույն իսկ աղբ բեմին ծառայելով: Մենք կ'ուզէինք ուրեմն որ թատրոնական դրականութեանը նա չվնասի՝ նույնիսկ նրան ծառայելով:

Ներկազ գրքում զետեղած են չորս թատերգութիւններ, որոնցից մէկը՝ Մոլիէռինն է (Սկապէնի արարքները), միւսը Ժորժ Օնէի (Գարբնապետը), երրորդը՝ Դ'Անկուրի (Միւս անգամ—մենախօսութիւն),—բոլորը թարգմանական, և մէկը՝ Փառնակէսի («Բանաստեղծ») կատակվողը: Դոցանից առաջին երկուքը արժանի էին տպագրութեան, իսկ «Բանաստեղծը» և «Միւս անգամ» պիւեսները դատարկ բաներ են: Դ'Անկուրի «Միւս անգամը» նույն իսկ ձանձրալի զբաւած է, եթէ միայն մի արտասովոր տաղանդ չլինի նորա արտասանողը:

Յօդածների մէջ մեծ տեղ են բռնում Պերճ Պօռլեանցի «Հայոց թատրոնի սկզբնաւորութիւնը Թիֆլիսում» և Ս. Հախումեանի «Թատրոն, բեմ և լեզու»: Պարոն Հախումեանի յօդածը զուրկ չէ հետաքրքրականութիւնից, բայց նա ուզենալով ինքն իրանից դերադանցել՝ մոլորութիւնների մէջ է ընկնում: Մասնաւորապէս պ. Աղալեանցին ներածտողերը մի ամօթանք կը մնան Հախումեանի համար, որը լւր յօդածով ապացոյց է տալիս թէ որքան նա նաև կեղծել զիտէ, նալած թէ քամին որտեղից է փչում:

Բացի լիշածներից՝ տպւած է 70-ական թվականներին վախճանւած դերաւան Գէորգ Միրազեանի կենսագրութիւնը, Ֆրէշդից բեմական պատկերներ, Գէօթէի «Կանոններ դերասաններ համար» և թատրոնական քրոնիկներ արտասահմանից և Պետերբուրգից:

Բայց մի անհրաժեշտ բան—աչն է տեսութիւն մեր հայկական թատրոնի—բացակայում է բոլորովին:

Ա. Ա.

ՖԼԱՄԲԱՐԻՕՆ, Կամիլլ.—«Հանրամատչելի նկարագրական աստղաբաշխութիւն» (Petite astronomie descriptive): Թարգմանեց Ֆրանսերէնից (4-րդ տպագրութիւնից) Տ. Յովհաննիսեան: Թիֆլիս, տպ. Ռոտինեանցի 1893 թ. Հրատարակութիւն Թ. Հ. Հրատարակչական ընկերութեան, ռեթածայ, 353 էջ, գինն է 1 ռուբլի:

Կամիլլ Ֆլամմարիոնի անունը պատկանում է ամենափալուռն ժողովրդա-

կանացնողների անունների թւին: Այդ գիտնականը մի առանձին տաղանդ

ունի զարմանալի կերպով ժողովըրդականացնել գիտութեան նույն իսկ բարդ փաստերը: Վերին աստիճան պարզ մատչելի լեզու և շքեղ հետաքրքրութիւն շարժող պատմելու ձև — ահա Ֆլամմարիոնի գրած քների կատկանիչը:

Նոյն աչդ առաւելութիւնները գոյութիւն ունեն նաև ալմ մեզ հետաքրքրող գրած քի մէջ: Հաջող թարգմանութիւնը կատարւած է իսկապէս Շ. Դէլոնի փոխադրութիւնից: Դէլոնը ռաուսմարաների համար լարմարեցրել է Կ. Ֆլամմարիոնի աստղաբաշխութիւնը:

Հանրամատչելի նկարագրական աստղաբաշխութիւնը բաղկացած է քսան դասերից, որոնք պարունակում են իրանց մէջ աստղաբաշխութեան ամենանշանաւոր իրողութիւնները: Աչդ գրած քի մէջ խօսւում է երկրի ձևի և շարժման մասին, արեգակի դրութեան, կազմած քի և նշանակութեան մասին, մոլորակների և նրանց արբանեակների մասին, աստղերի և գիսաւոր աստղերի մասին և այլն:

Նիւթը աւելի ևս պարզ դարձնելու համար գրած քում ղեկողւած են նկարներ (թւով հարիւր). աչդ նկարները գրած են նաև հաջող թարգմանութեան մէջ, սակայն տարաբաղդաբար շատերը նրանցից անաշուղ են:

Թարգմանութիւնը կատարել է պ. Տ. Յովհաննիսեան բարեխիղճ կերպով և ուղղակի ֆրանսերէնից: Ի դէպ է ալտեղ ասել, որ մեղանում թարգմանութիւնները կատարւում են ըստ մեծի մասին ոչ թէ ուղղակի եւրոպական ընդդիմներից, այլ աչդ գրած քների ռուսաց թարգմանութիւններից, ուստի և շատ անգամ աչդ գրած քները աղաւաղւում են:

Ֆլամմարիոնի գրած քի թարգմանութիւնը պատկանում է հրատարակչական ընկերութեան «Հանրամատչելի գիտական ընթերցարանի» շարքին: Հանրամատչելի աստղաբաշխութիւնը անկասկած աչդ ընկերութեան լաւագոյն հրատարակութիւններից մէկն է:

Ս. Բ.